

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอาชีวศึกษา เป็นกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ชีวิตการทำงาน ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกึ่งฝีมือ (Semi - Skill) ระดับช่างฝีมือ (Skill) ระดับช่างเทคนิค (Technicial) และระดับเทคโนโลยี (Technologist) ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (นพพรพรรณ บุญฤทธิมนตรี, 2549, หน้า 4)

อาชีวศึกษาจึงเป็นแรงงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้า และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547, หน้า 71) จากรายงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) พบว่าแรงงานประเทศไทยมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ ขาดทักษะหลายด้านเพื่อความสามารถทำงานได้หลายอย่าง จึงไม่สามารถสนองตอบต่อตลาดแรงงานที่ต้องการทักษะเพิ่มมากขึ้นทั้งตลาดแรงงานในประเทศ และในต่างประเทศ กลายเป็นข้อจำกัดของประชากรไทยในกลุ่มแรงงานนี้ที่จะมีงานทำ และมีรายได้ในการปรับปรุงการดำรงชีพและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการเพิ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม สภาพดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่ทำให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาและทักษะของกำลังแรงงานประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะต้องส่งเสริมกำลังแรงงานให้แสวงหาความรู้ และการได้มาซึ่งความรู้ควรจะใช้วิธีการเรียนรู้ที่ได้ความรู้ อย่างถูกวิธีเพราะจะต้องนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม อันจะส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ รวมทั้งจะช่วยยกระดับรายได้ประชาชาติโดยรวมให้สูงขึ้น ประกอบเป็นความเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงยั่งยืนในระดับที่น่าพอใจ

บิกส์ และมัวร์ (Biggs & Moore, 1993, p. 451) ได้เสนอโมเดล 3 P ในระบบชั้นเรียน ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดของความเข้าใจของผู้เรียนไว้ดังนี้ ด้านการแสดงออก (Presage) ประกอบด้วยลักษณะของนักเรียนและบริบททางการสอน ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ และด้านผลผลิต (Product) ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในด้านลักษณะของนักเรียนประกอบด้วยความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และการเรียนรู้ (Cano, 2005, pp. 203 - 221) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับด้านกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งแสดงถึงวิธี

ในการเรียนรู้ (Cano, 2005, pp. 203 - 221) จากความสัมพันธ์ระหว่างด้านลักษณะของนักเรียนกับด้านกระบวนการเรียนรู้ทำให้ความเชื่อเรื่องความรู้ของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้นจากโมเดล 3P ในระบบชั้นเรียนที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าทั้งความเชื่อเรื่องความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนต่างก็มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งถ้าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นก็จะแสดงถึงความรู้ความสามารถ และความเข้าใจในทักษะวิชาชีพ สามารถสนองตอบต่อตลาดแรงงานที่ต้องการทั้งตลาดแรงงานในประเทศและในต่างประเทศ ดังนั้นทั้งความเชื่อเรื่องความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับความรู้และการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นจำนวนมากในต่างประเทศ

ความเชื่อเรื่องความรู้เป็นสภาวะความรู้สึกอย่างหนึ่งในจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้ การสังเกต ประสบการณ์ คำบอกเล่า หรือการจดบันทึก แล้วแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม ด้านความรู้และการเรียนรู้ ซึ่งความเชื่อเรื่องความรู้เป็นความรู้ส่วนบุคคลที่ประกอบด้วยความเชื่อหลาย ๆ ด้าน ความเชื่อแต่ละด้านจะทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคลแตกต่างกัน (Schommer, 1990, pp. 498 - 504) จากการศึกษาของชอมเมอร์ (Schommer, 1993, pp. 406 - 411; 1997, pp. 37 - 40) พบว่าความเชื่อเรื่องความรู้ของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง นักเรียนที่มีความเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยอาศัยระยะเวลาจะเป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นอกจากนี้แล้วการศึกษาของ ดเว็คและ เลกเกต (Dweck & Leggett, 1988, pp. 256 - 273) พบว่า นักเรียนกลุ่มหนึ่งมีความเชื่อว่า สติปัญญาเป็นสิ่งตายตัวและความสามารถในการเรียนรู้นั้นติดตัวมาตั้งแต่เกิด ในขณะที่นักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่า สติปัญญาสามารถพัฒนาได้โดยใช้ระยะเวลาและประสบการณ์ ซึ่งเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรืองานที่ง่าย ๆ นักเรียนทั้งสองกลุ่มจะทำงานได้เหมือน ๆ กัน แต่ถ้าต้องเผชิญกับปัญหาหรืองานที่ยาก นักเรียนกลุ่มที่เชื่อว่า สติปัญญาเป็นสิ่งตายตัวจะใช้วิธีการเดิม ๆ และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ส่วนนักเรียนกลุ่มที่เชื่อว่าสติปัญญาสามารถพัฒนาได้จะใช้วิธีการที่แตกต่างกันหลาย ๆ วิธีจนสามารถแก้ปัญหาได้ ในทำนองเดียวกันความเชื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดการแสดงออกทางพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งหากบุคคลมีความเชื่ออย่างไรแล้วย่อมเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการกระทำหรือพฤติกรรมที่ตอบสนองความเชื่อนั้น ๆ และ ถ้าความเชื่อเปลี่ยนไปจากเดิม พฤติกรรมก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย (คณัย ไชยโยธา, 2538, หน้า 71) ดังการศึกษาของเพอร์รี่ (Perry, 1968, Abstract) ที่พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในปีแรกมีความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ไม่ซับซ้อนแน่นอน และได้มาจากแหล่งเดียว แต่เมื่อนักศึกษาเรียนปีสุดท้ายจะมีความเชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่ซับซ้อน ไม่แน่นอน ได้มาด้วยเหตุผลและหลักการที่ชัดเจน และจาก

การศึกษาของซอมม์เมอร์ (Schommer, 1990, pp. 498 - 504, 1993, pp. 406 - 411, 1998, pp. 551 - 562) พบว่าองค์ประกอบความเชื่อเรื่องความรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย มี 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างของความรู้ ด้านความแน่นอนของความรู้ ด้านความสามารถในการเรียนรู้ และด้านความเร็วในการเรียนรู้ จากการศึกษาที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่านักเรียนแต่ละคนมีความเชื่อเรื่องความรู้แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามความเชื่อเรื่องความรู้ที่มีความสำคัญต่อความรู้สึก ความเข้าใจของนักเรียน ทำให้แสดงพฤติกรรมออกมาในเรื่องความรู้และการเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีความสำคัญต่อผลการเรียนของนักเรียน

ส่วนวิธีการเรียนรู้ บิกส์ (Biggs, 1987 cited in Biggs & Moor, 1993) ได้กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ 2 วิธี คือ วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผินและวิธีการเรียนรู้แบบลึก ผู้เรียนที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผินนั้นจะทำข้อสอบแบบวิเคราะห์ไม่ได้ ทำให้ได้คะแนนจากการสอบต่ำ แต่จะทำข้อสอบได้ดีสำหรับข้อสอบที่ใช้การระลึกข้อเท็จจริงที่ไม่ต้องการรายละเอียด ส่วนผู้เรียนที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึกจะทำข้อสอบแบบวิเคราะห์ได้ดีทำให้ได้คะแนนจากการสอบสูงและยังสามารถเรียนรู้ความคิดรวบยอดและหลักการที่มีโครงสร้างซับซ้อนได้ และแปลความหมายในรายละเอียดได้ แต่ปัจจุบันระบบการเรียนการสอนส่วนใหญ่ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้แบบท่องจำเพื่อสอบเลื่อนชั้นมากกว่าใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึกเพื่อให้ได้ความรู้และความเข้าใจอย่างแท้จริง (วิทยากร เขียงกุล, 2544, หน้า 45 อ้างถึงใน ธนาภรณ์ เขาวนศิลป์, 2548, หน้า 1) วิธีการเรียนรู้แบบท่องจำจะทำให้ผู้เรียนขาดการพัฒนาทักษะด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ ขาดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดคุณลักษณะช่างสงสัยใฝ่หาคำตอบ จึงไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ส่วนวิธีการเรียนรู้แบบลึกเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้จากตัวของผู้เรียนเอง มีแรงจูงใจภายในซึ่งเป็นสภาวะที่บุคคลต้องการที่จะกระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง คิดทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความพอใจและมีความสนใจพิเศษ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งวิธีการเรียนรู้แบบลึกเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สังคมต้องการและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้

ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้จะต้องมองให้ลึกถึงไปถึงกระบวนการวิธีที่ผู้เรียนได้มาซึ่งความรู้ และควรจะเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ได้ความรู้อย่างถูกวิธีเพราะผู้เรียนจะต้องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ หากบุคคลมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับตน บุคคลนั้นก็จะมีโอกาสที่จะเกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการต่าง ๆ ได้ อย่างกระจำถ่องแท้และลึกซึ้ง เกิดความรู้สึกหรือเจตคติไปในทางที่เหมาะสม และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการกระทำหรือพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด นครนายก และสระแก้ว ซึ่งมีนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่งด้วยกัน เช่น นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ นิคมอุตสาหกรรมบางปะกง นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และนิคมอุตสาหกรรมบึงพระบุรี ทำให้เขตนี้เป็นแหล่งอุตสาหกรรม แหล่งจ้างงาน โดยนิคมอุตสาหกรรมเหล่านี้จะต้องอาศัยแรงงานระดับพื้นฐานที่มีทักษะวิชาชีพที่สูงเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งผู้เรียนในระดับชั้นนี้ได้ศึกษาเล่าเรียนและสะสมความรู้มาขั้นหนึ่งและยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบโครงสร้างของความรู้ดีพอในการศึกษาสายการเรียนอาชีวศึกษาซึ่งมากกว่าผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และจากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่พบงานวิจัยในประเทศไทยที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความเชื่อเรื่องความรู้กับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความเชื่อเรื่องความรู้กับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อทำความเข้าใจองค์ประกอบโครงสร้างความเชื่อเรื่องความรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษา และศึกษาว่าความเชื่อเรื่องความรู้มีอิทธิพลต่อวิธีการเรียนรู้หรือไม่ และข้อค้นพบที่ได้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความเชื่อเรื่องความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความเชื่อเรื่องความรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความเชื่อเรื่องความรู้กับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความเชื่อเรื่องความรู้กับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรและกำหนดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในโมเดลจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โมเดล 3 P ของแบบในชั้นเรียนของบิกส์และมัวร์ (Biggs & Moore, 1993, p. 451) ในโมเดล 3P ที่ประกอบด้วยลักษณะของนักเรียน บริบทการสอน กระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน องค์ประกอบหนึ่งในด้านลักษณะของนักเรียนคือความเชื่อเกี่ยวกับความรู้ มีความสัมพันธ์กับวิธีการเรียนรู้ (Cano, 2005, pp. 203 - 221)

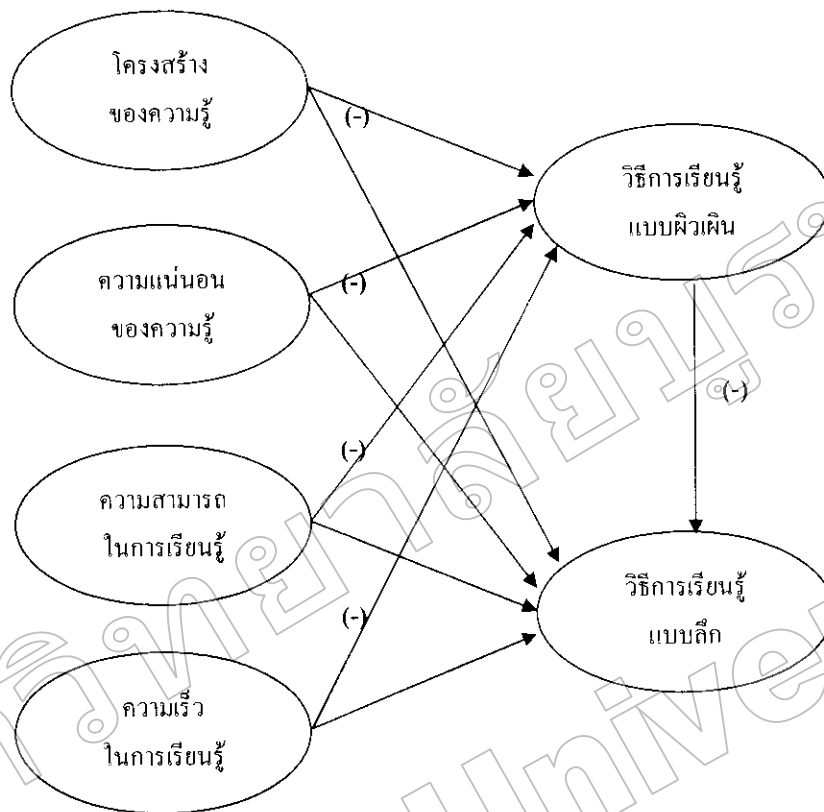
ชอมท์เมอร์ (Schommer, 1990, pp. 498 - 504) ได้ศึกษาอิทธิพลของความเชื่อเกี่ยวกับความเข้าใจในธรรมชาติของความรู้ พบว่าความเชื่อเรื่องความรู้เป็นสถานะความรู้สึกอย่างหนึ่งในจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้ การสังเกต ประสบการณ์ คำบอกเล่าหรือการจดบันทึก แล้วแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม ด้านความรู้ และการเรียนรู้ ซึ่งความเชื่อเรื่องความรู้เป็นความรู้ส่วนบุคคลที่ประกอบด้วยความเชื่อหลาย ๆ ด้าน ความเชื่อแต่ละด้านจะทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคลแตกต่างกัน และจากการศึกษาของชอมท์เมอร์ (Schommer, 1990, pp. 498 - 504, 1993, pp. 406 - 411, 1998, pp. 551 - 562) พบว่าองค์ประกอบความเชื่อเรื่องความรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย มี 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างของความรู้ ด้านความแน่นอนของความรู้ ด้านความสามารถในการเรียนรู้ และด้านความเร็วในการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีความเชื่อเรื่องความรู้แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามความเชื่อเรื่องรู้นั้นมีความสำคัญต่อความรู้สึก ความเข้าใจของนักเรียน ทำให้แสดงพฤติกรรมออกมาในเรื่องความรู้และการเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีความสำคัญต่อผลการเรียนของนักเรียน

บิกส์ และมัวร์ (Biggs & Moore, 1993, p. 451) ได้แบ่งวิธีการเรียนรู้ออกเป็น 2 วิธี คือ วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน และวิธีการเรียนรู้แบบลึก การที่ผู้เรียนจะได้มาซึ่งความรู้ ผู้เรียนควรจะใช้วิธีการเรียนรู้ที่ได้ความรู้อย่างถูกวิธีเพราะผู้เรียนจะต้องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ หากบุคคลมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับตน บุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการต่างๆ ได้อย่างกระจ่างต้องแท้ และลึกซึ้ง เกิดความรู้สึกหรือเจตคติไปในทางที่เหมาะสม และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการกระทำหรือพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผินน่าจะส่งอิทธิพลเชิงลบต่อวิธีการเรียนรู้แบบลึก แสดงว่าผู้เรียนที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผินจะไม่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึก และในทางกลับกันผู้เรียนที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึกจะไม่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน
2. ความเชื่อเรื่องความรู้ด้านโครงสร้างของความรู้ น่าจะส่งอิทธิพลเชิงบวกต่อวิธีการเรียนรู้แบบลึกและส่งอิทธิพลเชิงลบต่อวิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน แสดงว่าผู้เรียนที่เชื่อว่าความรู้เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ซับซ้อนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จะใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึก ส่วนผู้เรียนที่เชื่อว่าความรู้เป็นข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่มีลักษณะง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนและแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจนจะใช้วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน
3. ความเชื่อเรื่องความรู้ด้านความแน่นอนของความรู้ น่าจะส่งอิทธิพลเชิงบวกต่อวิธีการเรียนรู้แบบลึกและส่งอิทธิพลเชิงลบต่อวิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน แสดงว่าผู้เรียนที่เชื่อว่าความรู้เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงได้จะใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึก ส่วนผู้เรียนที่เชื่อว่าความรู้เป็นข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่มีความแน่นอนและตายตัวจะใช้วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน
4. ความเชื่อเรื่องความรู้ด้านความสามารถในการเรียนรู้ น่าจะส่งอิทธิพลเชิงบวกต่อวิธีการเรียนรู้แบบลึกและส่งอิทธิพลเชิงลบต่อวิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน แสดงว่าผู้เรียนที่เชื่อว่าความสามารถในการเรียนรู้เป็นสิ่งเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้จะใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึก ส่วนผู้เรียนที่เชื่อว่าความสามารถในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดหรือติดตัวมาตั้งแต่เกิดจะใช้วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน
5. ความเชื่อเรื่องความรู้ด้านความเร็วในการเรียนรู้ น่าจะส่งอิทธิพลเชิงบวกต่อวิธีการเรียนรู้แบบลึกและส่งอิทธิพลเชิงลบต่อวิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน แสดงว่าผู้เรียนที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจและเกิดขึ้นได้ช้าต้องใช้เวลานานจะใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึก ส่วนผู้เรียนที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจและเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วจะใช้วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน

โมเดลสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความเชื่อเรื่องความรู้กับวิธีการเรียนรู้
ของนักเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากภาพที่ 1 แสดงถึงตัวแปรแฝงจำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่

1. โครงสร้างของความรู้
2. ความแน่นอนของความรู้
3. ความสามารถในการเรียนรู้
4. ความเร็วในการเรียนรู้
5. วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน
6. วิธีการเรียนรู้แบบลึก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบองค์ประกอบที่สามารถอธิบายความเชื่อเรื่องความรู้ได้อย่างครอบคลุมและถูกต้องเป็นไปตามสภาพการณ์ปัจจุบัน และสภาพจริงของกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. ได้ทราบลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความเชื่อเรื่องความรู้กับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาหรือส่งเสริมให้นักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเชื่อเรื่องความรู้และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมปีการศึกษา 2550 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8 จังหวัดได้แก่ จังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี ตราด และระยอง มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 6,818 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2549)

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมปีการศึกษา 2550 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเขตการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 450 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงเส้น (Linear Structural Relationship Model) ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ โครงสร้างของความรู้ ความแน่นอนของความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ และความเร็วในการเรียนรู้

2.2 ตัวแปรตามเป็นตัวแปรแฝงภายใน จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน และวิธีการเรียนรู้แบบลึก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความเชื่อเรื่องความรู้ หมายถึง สภาวะทางการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อความรู้และการเรียนรู้ ซึ่งมีความซับซ้อนหลากหลายและมีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากประสบการณ์ของบุคคล หรือระยะเวลาที่เปลี่ยนไปเป็นการแสดงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลเกี่ยวกับโครงสร้างของความรู้ ความแน่นอนของความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ และความเร็วในการเรียนรู้ สามารถวัดได้จากแบบวัดความเชื่อเรื่องความรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดของชอมท์เมอร์ (Schommer, 2000) และพัฒนาจากแบบวัดของสุปราณี จำปา (2547) ประกอบด้วยความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความรู้ใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านโครงสร้างของความรู้ หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าความรู้มีโครงสร้างอย่างง่ายหรือโครงสร้างซับซ้อน โดยบางคนอาจรับรู้ว่าเป็นข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่มีลักษณะง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน และแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน แต่บางคนอาจรับรู้ว่าเป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ซับซ้อนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และไม่สามารถแยกออกจากกันได้

1.2 ด้านความแน่นอนของความรู้ หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าความรู้มีความแน่นอนหรือเปลี่ยนแปลงได้ โดยบางคนอาจรับรู้ว่าเป็นข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่มีความแน่นอนตายตัว และไม่เปลี่ยนแปลง แต่บางคนอาจรับรู้ว่าเป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงได้

1.3 ด้านความสามารถในการเรียนรู้ หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าความสามารถในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่คิดควมาตั้งแต่เกิดหรือสามารถพัฒนาได้ โดยบางคนอาจรับรู้ว่าจะสามารถในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดหรือคิดควมาตั้งแต่เกิด แต่บางคนอาจรับรู้ว่าจะสามารถในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้

1.4 ด้านความเร็วในการเรียนรู้ หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วหรือใช้เวลานาน โดยบางคนอาจรับรู้ว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจ และเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว แต่บางคนอาจรับรู้ว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจ และเกิดขึ้นได้ช้าต้องใช้เวลานาน

2. องค์ประกอบความเชื่อเรื่องความรู้ หมายถึง ตัวแปรแฝงความเชื่อเรื่องความรู้ของนักเรียนที่พัฒนามาจากการรวมตัวแปรสังเกตได้ และถ่วงน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัวด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

3. วิธีการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางการปฏิบัติที่นำไปสู่วัตถุประสงค์ของการทำงาน การเรียนรู้ หรือการศึกษาทั่ว ๆ ไป แบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

3.1 วิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน หมายถึง แนวทางการปฏิบัติที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่ได้ความรู้ในระดับต้น ๆ แต่ไม่สามารถอธิบายความหมายได้ เช่น การเรียนแบบท่องจำ ประกอบด้วย

3.1.1 ด้านการจูงใจแบบผิวเผิน หมายถึง สภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก ทำให้มองเห็นจุดหมายเร้าให้บุคคลเกิดความต้องการหรือแสดงพฤติกรรมออกมา

3.1.2 ด้านยุทธศาสตร์แบบผิวเผิน หมายถึง ขั้นตอนวิธีหรือแผนการที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ โดยเน้นการทำจำเป็นหลัก และระลึกข้อความรู้นั้นมาใช้ได้อีก

3.2 วิธีการเรียนรู้แบบลึก หมายถึง แนวทางการปฏิบัติที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการมีความรู้อย่างลึกซึ้ง และเข้าใจงานนั้น ๆ ประกอบด้วย

3.2.1 ด้านการจูงใจแบบลึก หมายถึง สภาวะที่บุคคลต้องการที่จะทำหรือเรียนรู้อะไรบางอย่างด้วยตนเอง คิดทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความพอใจและความสนใจของตนเอง มีความสนใจพิเศษ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้สึกนึกคิดและความตั้งใจจริงของคนที่กระทำสิ่งที่ตนพอใจกระทำ สิ่งเหล่านี้ผลักดันให้บุคคลเกิดพฤติกรรมโดยไม่ต้องอาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก

3.2.2 ด้านยุทธศาสตร์แบบลึก หมายถึง ขั้นตอนวิธีหรือแผนการที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้เพื่อพยายามที่จะเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนรู้โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมและความรู้ใหม่

4. ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตการศึกษาภาคตะวันออก

5. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship Model) หมายถึง โมเดลลิสเรล (LISREL Model) ที่อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม โดยไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดเกี่ยวกับทิศทางการเป็นสาเหตุ